

Tas Latweeschu lauschu draugs.

1836. 28. Mei.

22^{tra} lappa.

J a u n a s   f i n n a s.

No Rihges. Preezajahs taggad Widsemmé un Kursemmé wiffi zilweki, kas ween Latweeschu laudis mihlo, ka, tàpatt kà Pebalgé, arri jau zittàs mal-làs us semmehm fahk pahrdohé Latweeschu grahmatas. — Milihgâ prahtà scho publinu irr usnehmufchees pa Widsemmi: Ruhjenes mahzitajs v. Bergmann, Mas-Sallazzes mahzitajs Guleke, Krimmuldes ffohlmeisteris Ehrglis; un pa Kursemmi: Wirschu draudses ffohlmeisteris Liewenthal. — Bet ko tas dauds lihdses semneekem, ja winneem tahda weeta ne arri pa Rihgu sinnama, kur wiinni grahmatas lehtakas warretu dabbuht, ne kà eeksch bohdehm? jo zitteem itt retti gaddahs, us muischu eet, bet us Rihgu daudsfreis; kà arri jau ta wezza singe fakka: "Leeli zekki, mast zekki, wiffi us Rihgu aistezejij".

No Dohles draudses, Widsemmé. Pagahjuschâ fwehtdeenâ schahs draudses zeenigs mahzitajs, Jakob Taurit, tikke paglabbahts, kas ohtrâ was-faras-fwehtku deenâ bija nomirris, tik 31 gaddu wezzumâ un puff-festu ammatâ. Mums gan ikreis lohti schehl, kad labs mahzitajs, kas sawu draudsi mihlo un wiinnai par fwehtibu mahza un dshwo, scho pasauli atstahj; bet fewischi scha mahzitaja agra mirschana muhsu firdi zaur to irr apbehdinajuse, ka pats bija Latweetis un gan wehl ilgaki sawai tautai par labbu un par gohdu buhtu warrejis dshwoht. — Preeksch schahm muhsu awihsehni winsch arri pahri reisu ko farakstijis. (Luhko 1832, 34tâ un 1835, 18tâ lappâ.)

No Ehrghemes, Widsemmé. (13. Mei mehn. d.) Leels brishnims un lehms irr taggad muhsu draudse un to behrnu behrni wehl peeminnehs! — Mahzitais pats ar basnijas pehrmindereem eet apkahrt pa wiffu draudsi, lausch afminus ar bohneem, nozehrt fohkus, isrohk zelimus! — Zà laikam ar Deewa paligu scho palaištu semni pahrtaihs par Deewa tihruminu, jo lihds schim brishcham bija mescha semne ween un ne kahdus anglus Deewam ne nesse, tapehj,

ka tee dahrgi fehklas graudini us afminainu un starp ehrfschkeem bija krittuschi. Jkkatrâ zeemâ, kur wehl mahjas-kungus useet, tohs pagallam isnizzina ahrâ. Wakkar pat mahžitais istaigaja 28 semneeku mahjas; dewinâs wehl schinnî Jurgu deenâ mahjas-kungus bija kohpuschi un meelofusch; tee zitti 19 faimineeki gan jau bija armettuschi, bet tahs fwehtas bihjajamas weetas wehl bija wesselas. Ak! mums gan bija leelas firds-fahpes par scheem nabbageem tumfscheem zilwekem! Divâs mahjâs faimneezes bija aisbehgufchas meschâ un behrni brehkdami lihde flehts appafschâ, kad mahžitaju un basnizas pehrminderus eeraudsija. Zitti faimineeki leedsahs, ka winneem ne effoht ne kahdi mahjas-kungi, bet kad redseja, ka ne pahrgahje, tad ar leelahm bailehm parahdija sawu kaunu un sawus grehka-darbus, fo ilgu laiku tumfiba bija strahdajusch; un flehpusch. Zittam mahjas-kungam bija afminu ehrbergis ustaishts, zittam atkal kohka buhdina no wezzeem ezzekscha sarreem, zittam bija fehsta riakî apkahrt ap-taisita. Kad afminus un kohka gabbalus nozehlam, smirdeja ween: nejauka smakka no semmes nahje augschâ no teem puifscheem pauteem, fo tur semmê bija glabbajusch, ruppusch islihde ahrâ: wistas spalwas un fauli, dsihporu galli, ar gaila affnim aptezzinati kohka gabbali, maises fukkulihsch, graschi, wezzi wehrdini un wezzas dennuschkas, ta bija ta manta, fo israkkam no semmes. Sakrahjam wakkar wairak kâ divi rubkus labbas kappar-naudas no teem isnizzinateem elkeem. Mahžitais mahjas laudis atazinaja pee tahs zeenijamas weetas, lai nu paschi nahk luhkoht, ka tur ne kas ne effoht, kâ Deewa semme un Deewa kohki ween; bet schee aisbehge no leelahm bailehm, jo sawâ muhschâ tur sawu kahju wehl ne bija likfusch. Sahle tur ne kad ne bija noplauta un kohki ne bija zirsti. Mahžitais faimineekam pawehleja kohkus semmê zirst, bet schis bija bailigs un atdewe mahžitajam zirwi, tad mahžitais pirmais nozirte kahdus kohka sarrus un tad schis tuhliht no pakatas, un kad nu redseja, ka tur ne bija ne kas, tad pateize mahžitajam par atnahkschanu un fazzija, ka jau fenn buhtu wehlejis, lai mahžitais atnahkoht to mahjas-kungu isposhtih, bet ne effoht sinnajis, ka mahžitais to warroht darriht. Schis atbildeja, ka labpraht jau agrakti to buhtu padarrijis un Pestitaja wahrdâ winna wellus isdsinnis, kad tik pats ne buhtu flehpis un leedsees. Tas neschkihstais gars zittur ne kur ne effoht, kâ winna paschâ firdi un to ar Deewa wahrdeem us Pestitaja pawehleschanu gan buhschoht isdsiht, lai tik us preekschu klausa ween mahzibu. Nu faimineeks palikke itt preezigs un drohschs un flaweja Deewu un pateize mahžitajam. Zits faimneeks praffija, kad nu mahjas-kungs bija isnizzinahts, kas nu ar winna sirgeem buhschoht buht? Kas nu kahpostinus buhschoht audsinah? — Schee tumfschi zilweki falka: mahjas-kungs zilwekus, lohpus un sirgus usturroht pee wesselibas, audsinajoh dahrsa augtus; Deews tihrumus ween fargajoh un audsinajoh labbibu un meschu!! — Zits atkal bija fazzijis, kad mahžitais winnam to fskahdi buhschoht aismaksah, ka tad gan buhschoht atmest mahjas-kungu. Zittam mahžitais pawehleja to zeenijamu atmattu paschâ tihroma widdû usplehst un par tihrumu taisiht, bet schis atbildeja: darrait fo griibat, es tur sawu sirgu ne likfchu; man irr zittur deesgan

semmes fo art! — Zitti atkal fazzija, fa us mahzitaja wahrdu labpraht to buhschoht darriht, jo lihds schim raudadami ween un ar leelahm behdahm mahjas-kungeem effoht kalpojusch, tapeh; fa tehws un mahte un zitti wezzi laudis tà effoht mahzjusch. Us preekschu tam weenigam Deewam un Pestitajam buhschoht kalpoht. — —
 Tà nu eet pee mums. Schehligais Deews lai peedoht scheem nabbageem lauti-neem; jo tee ne sinna, fo tee darra! Gaisma spihdeja gan tumfiba, bet tumfiba to ne fanehme! Gan nu gaisma no tumfibas fahf schkirtees zaur Deewa wisspehzigeeem wahrdeem un laikam suddihs zaur Deewa schehligu paligu. Gan kust afmini, un tas wissu-spehzigais Deews ar' no scheem afmineem sewim behrnus raddihs! Kad nu mahjas-kungi buhs isnizzinati, tad arri burweem un siblneekem laikam gals atnahzihs; jo muhsu mahzita is meerà ne mettihs, kamehr buhs spehku panehmis wisseem, fas to Deewa pateefibu aisturr mellòs! Deews lai winnam schehligu palihds! — 161 —

No Elkschnu muishas, Kursemmé. Ne ween pa Widssemmi, bet arri pa Kursemmi wehl irr dascha weeta, fur laudis us paganisku wishi mekle palihgu un swehtibu. Tà arri pahri fimts fohu no Elkschnu muishas, itt turwu pee Eikes esera, irr wezza kappu weeta, kurrà divi, preeksch kappeem glihti apfalti afmini gull, no kurreem leelafais 6 pehdas un 6 tuklus irr garrumà, 3 pehdas un 9 tuklus plattumà un 8 tuklus beesumà. Schim wirfù irr daschadas sihmes un raksti ffunstigi iskalti. Pa teem tschetreem stuhreem rahdahs tahs sihmes, fo wezzòs laikòs mahlderer isdohmajusch, pa sawahm bildehm teem 4 preezas-mahzitajeem arweem blakkam mahleht. Widdù irr to Plateru un Ungeru leelkungu gohda-sihmes un zittas bildites iskaltas, un wissapfahrt stahw daschadi wahziski raksti, no kurreem zitti jau gluschi nodillusch, zitti wehl lassami. No teem, fas augschgallà, warr nofehgt, fa zitti irr isnemti no Zjaba gramatas (19, 25—27.), jo skaidri wehl lassa: "es sinnu mannu Pestitaju dschwu effam, un winsch buhs tas pehdigais, fas us manneem pihschleem stahwehs. Un peh; mannas ahdas satruhdeschanas taps schahs (meefas) atkal apwilktas.... — Appakschà stahw to leelkungu wahrdu, kurreu gohda sihmes widdù, un arri ta sinna, fa 6tà Dez. 1587tà gaddà ta zeeniga leel-mahte Anna Plater, ta leelkunga Kersbrocka atraitne, 93 gaddus wezzumà effoht aismiggufe. — Masakajs kappu afmins, fas tif pusspeektu pehdu bija garrumà, pehrnà gaddà no eedsehruscheem deedelneekem tikke daufihts gabbalòs. Tik to gadda skaitli 1585 wehl warr lasfihgt. — Dee scheem abbeem afmineem fanahf pa pirmu tirus deenu zilweki no mallu mallahm, sewischli no Leischu semmes, no Elkschnu muishas paschas, un ir brihscham no Salwes puffes. Zitfahrt arri no Narratas daschi nahze, bet nu jau no tahs puffes tur wairs ne weens ne rahdahs. Laudis atness uppurus, zindus, sekkes, willu, wasku, naudu, maifi un t. j. p., un, afminam tohs us-sweedusch, trihs reises eet apfahrt, pahtarus skaididami, un tizzedami, fa zaur to palifschohht weffeli woi zittu swehtibu dabbuschohht. Preeksch pahri gaddeem tee flimneeki peh; tam arri eserà masgajahs, bet taggad to wairs ne darra. Uppuri wakkarà teem deedelneekem teel isdalliti, fas leelòs pulfòs tur fateff un eedseh-rusch, daudstrei arri fahf kilderees un plohsitees.

Sluddinaschanas.

Dublin pehz waffaras fwehtkeem dricketajs jau bija taifjies gattawu to festu grahmatinu ar to wirsrafstu: "Deewa wahrdu mihtotajeem." Atrohnahs eefschâ I. no fpreddikeem trihs, un prohti: 1.) Kahdu palihgu Jesus mums us muhsu zekka-gah-jumu apshla? — Spreddikis imâ waffaras fwehtku deenâ, pah eewangeliumu; kad arri draudses jaunekli pirmu reis peestaigaja pee Deewa galdu; 2.) Mahrtna Lutera fpreddikis par Jesus lihfsibu no baggata wihra un nabgaga Lahzara un 3.) M. Lutera fpreddikis par Jesus lihfsibu no labba un no flakta kohka. — II. no stahsteem pah ro, kas tizzibas deht, pasaulê notikke, weens, un prohti: Ur kahdu nahwi Jah-nis Gufs Deewu gohdajis paschâ sawâ dsmischanas deenâ Gâ Juli 1415tâ gaddâ Kost-nizes pilsfatâ. — Un no dseehmahm weena, un prohti: Nihza-dseehmahm kahda flim-neeka, kad sahjis weffels palikt.

Labbi ismahzihis ehrgetu meisteris mekle deenestu pee kahdas basnizas Widsemme woi Kursemmê. Skaidraku sinu pahr wiinu warr dabhuht pee Kattla-kalna draudses ffohlmeistera, ta sinnama ehrgetu taifitaja, J. R. Christien.

Ne tahl no Nihges dshwo fainneeks, kas labprah weenu no tahm grahmatahm gribb piekt, kurrahm wahrds: "Jauna labbu sinu un padohmu grahmata un t. j. p. — Zettortâ reisê dricketa un t. j. p. 1817," 231 lappu pusses 8nisti. — Eadeht luhdsam, lai mums tê Nihgâ dohd sinu, woi zittam ne effoht tahda, to pahrdohht, un jik maksâ.

Sinna, jik naudas 26. Mei-mehn. deenâ 1836 eefsch Nihges maksaja par daschahm prezzehm.

Par	Maksaja:	Sudr. nauda.		Par	Maksaja:	Sudr. nauda.	
		Rb.	S.			Rb.	S.
1	puhru rudsu, 116 mahrziaus smaggu	1	40	1	pohdu (20 mahrzineem) wasku	5	20
—	meeschu, 100 mahrzin. smaggu	1	10	—	tabaka	1	—
—	kweeschu, 128 mahrzin. smaggu	1	75	—	fweesta	1	80
—	ausu	—	70	—	dselses	—	65
—	siranu	1	70	—	linnu, frohna	2	20
—	rupju rudsu-miltu	1	40	—	brakka	2	—
—	bihdeletu rudsu-miltu	2	—	—	kannepu	—	80
—	bihdeletu kweeschu-miltu	2	20	—	schfihthu appinu	2	40
—	meeschu-putrainu	1	90	—	neschfihthu jeb prezzes appinu	1	—
—	eefala	1	—	—	muzzu filku, eglu muzzâ	6	—
—	linnu-sehklas	2	75	—	lasdu muzzâ	6	25
—	kannepu-sehklas	1	50	—	smalkas fahls	4	—
1	wesumu seena, 30 pohdus smaggu	3	—	—	rupjas baltas fahls	4	15
barrotu	wehrschi galku, pa pohdu	1	—	—	wahit brandwihna, pussdegga	8	75
				—	diwdegga	10	25

Weenu sudraba rubli warreja dabhuht par 359½ kapeikeem warra naudas.

Lihds 27. Mei pee Nihges irr atnahfuschi 414 fuggi un aisbraufuschi 355.

Drihw driffeht. No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas pusses:

Dr. C. E. Napierky.